

forforskjellige Modgrunde, der kunde fremføres udenfor Salen. Jeg vil, for at jeg skal supplere det ene Exempel, som det ærede Medlem fra Svendborg kom med, spørge om, hvorledes man vilde faae en passende Rentefod sat, dersom Agerkarlenes Protest skulde kunne gjælde. Det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds paaberaabte sig visse historiske Billedfarelser, som han havde opdaget hos dem, der ikke ganske vare af hans Mening, og navnlig var han, saavidt jeg har forstaaet hans Foredrag, af den Mening, at Slutningen af forrige Aarhundrede har ligesom dannet en Epoche i vor Fæstelovgivning. Han anførte endvidere, og det med temmelig stor Bægt, at der burde gives Godseierne fuld Erstatning for deres virkelige Eiendomme. Jeg troer, at det var ordret de Ord, som han indtalte, men jeg er af den Mening, at den historiske Billedfarelse, som det ærede Medlem finder er tilstede hos Andre, vistnok maa søges hos ham selv. Naar vi kaste Blikket tilbage, saa ville vi jo bedst see, hvorledes Stillingen har været. Nu vil jeg ikke gaae tilbage til den Tid, da man solgte Byer og Land med Muns og Mand. Jeg vil ikke engang gaae tilbage til den Tid, som ligger foran Souverainitetens Indførelse, da Adelen skrev Kongen Love; men lad os see, hvorledes Sagen er ordnet i Kong Christian den Femtes danske Lov. Jeg vil da bede Enhver med uhildet Blik gennemlæse danske Lovs 3die Bogs, 13de og 14de Capitel eller 5te Bogs 10de Capitel, og Enhver, som uden Fordom vil gennemlæse og gjenmemtenke disse Lovsteder, maa komme til det Resultat, at der ikke med et eneste Ord er givet de saakaldte nuværende Godseiere nogen som helst Eiendomsret. Der bruges heelt igjennem Navnet „Jorddrot“ og ikke „Godseier“, og man finder slet ikke her saftlaaet nogen Eiendomsret, saaledes som Lovgivningen ellers opfatter Begrebet. Man kan ikke med et uhildet Blik komme til andet Resultat, end at der her kun gives Godseieren en Husbondsret — derfor kaldes han ogsaa „Husbonde“ ved Siden af „Jorddrot“ — en Forvaltningsret under Statens Tilsyn. Der er aldeles ikke noget Contractsforshold tilstede, Husbonden eller Jorddrotten

er ikke stillet under Domstolene, men under Amtmanden; han var selv ligesom et Slags Embedsmand, der havde sin Overvrighed i Amtmanden. Hans Løn, Sportler, var Landgilde og Indfæstning. Naar man vil eftersee Lovens 3—14—11, saa vil man finde, at Præsten i Grunden var et Slags Jorddrot i det Mindre. I Christian den Femtes danske Lov er Jorddrotten altsaa fremstillet vel som Herlighedsseier, men ingenlunde som Grundeier, men den selvsamme Anskuelse gaaer tillige igjennem den følgende Lovgivning i Slutningen af forrige og Begyndelsen af næste Aarhundrede, og dersom vi ikke opfatte Forholdet saaledes, hvorledes vilde vi da kunne forstaae, at Jorddrotten med Lyng kunde sætte en Bonde ind i en Gaard, eller at Jorddrotten kunde anvende disse, desværre maa man sige, barbariske Straffe, som bleve anvendte paa Hovningsbønderne. Jeg vil spørge, om nogen dansk Konge, nogen dansk Regjering vilde have tilladt dette, dersom det var et Contractsforshold? I Forordningen af 25de Marts 1791 og Forordningen af 9de Febr. 1820 gjøres det Jorddrotterne udtryffeligt til Pligt at stille billige Villkaar for deres Fæstere. Vi vide nok, at der i adskillige Forordninger af Hensyn til det almene Vel efter den datidige Opfattelse, for at fremme Skovfredning, Udskiftning og overhovedet Landboreformer, blev indrømmet Jorddrotterne adskillige Begunstigelser; men det havde Staten jo Lov til. Jeg mener imidlertid ogsaa, at Staten har selvsamme Ret til at tage disse Begunstigelser bort igjen, saasnart Diemedet ikke længer foreligger, eller saasnart det viser sig, at Diemedet ikke opnaaes ved de indrømmede Begunstigelser. Jeg forstaaer ikke, naar jeg skal holde mig til det blotte Ord, hvorledes Navnet Godseier er kommet ind i vor senere Lovgivning; jeg har idetmindste ikke hidtil forstaaet det. Gaaden er ligesom løst for mig idag ved Samtale med et andet æret Medlem, idet han forklarede mig, at det skrev sig fra Stændersforsamlingernes Tid. Dengang da der begyndte at blive politisk Røre i Bondestanden, sluttede Embedspartiet og Godseierpartiet sig sammen, for ligesom at sætte en Dæmning imod dette vaagmende Liv, og ved denne forenede Stræben